

**Stanovisko hlavného kontrolóra k Návrhu rozpočtu mesta
Nitra na rok 2026 s výhľadom na roky 2027 – 2028**

Spracovateľ:

Ing. Oľga Hetényiová

hlavná kontrolórka mesta Nitry

1. ÚVOD

Podľa § 18f ods. 1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení predkladám odborné stanovisko k Návrhu rozpočtu mesta Nitra na rok 2026, viacročného rozpočtu na roky 2026 – 2028 a k návrhu programového rozpočtu.

Cieľom tohto stanoviska je posúdiť návrh rozpočtu z hľadiska jeho súladu s platnou legislatívou a poskytnúť nezávislé odborné zhodnotenie predloženého návrhu rozpočtu mesta.

Odborné stanovisko k návrhu rozpočtu bolo vypracované na základe jeho posúdenia z hľadiska súladu so všeobecne záväznými právnymi predpismi, predovšetkým so zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, zákonom č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, ústavným zákonom č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti, zákonom č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako aj s prognózami Ministerstva financií Slovenskej republiky a Rady pre rozpočtovú zodpovednosť. Zohľadnené boli tiež interné predpisy mesta a ďalšie verejne dostupné informácie.

2. Preverenie dodržiavania zákonných povinností pri zostavovaní návrhu viacročného rozpočtu

2.1. Dodržanie informačnej povinnosti zo strany mesta Nitra

Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení návrh rozpočtu obce pred schvalením sa zverejňuje najmenej na 15 dní spôsobom v obci obvyklým. Návrh rozpočtu mesta Nitry bol v súlade s uvedeným ustanovením v zákone stanovennej lehote pred rokovaním Mestského zastupiteľstva v Nitre zverejnený na úradnej tabuli mesta dňa 27.10.2025, webovom sídle Mesta Nitra dňa 27.10.2025 a na Centrálnej úradnej elektronickej tabuli dňa 28.10.2025.

Zhrnutie:

Konštatujem, že bola dodržaná povinnosť zverejnenia najmenej 15 dní pred jeho schválením, aby sa k nemu mohli obyvatelia mesta vyjadriť.

2.2. Súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi

Podľa čl. 9 ods. 1 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti sa rozpočet zostavuje ako viacročný, a to na príslušný rozpočtový rok, ktorý je záväzný, a na dva nasledujúce roky po príslušnom rozpočtovom roku, pre ktoré príjmy a výdavky nie sú záväzné. Viacročný rozpočet sa zostavuje v rovnakom členení, v akom sa zostavuje rozpočet obce. Podľa § 10 ods. 3 a 4 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy sa rozpočet obce vnútorne člení na: bežné príjmy a bežné výdavky, kapitálové príjmy a kapitálové výdavky, finančné operácie – v členení minimálne na úrovni hlavnej kategórie ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie.

Zároveň sa predkladá aj rozpočet výdavkov podľa programov.

Predložený návrh rozpočtu je zostavený v súlade s čl. 9 ods.1 ústavného zákona č.493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti, podľa ktorého sú subjekty verejnej správy povinné zostavovať svoj rozpočet najmenej na tri rozpočtové roky, pričom súčasťou návrhu rozpočtu je aj schválený rozpočet na bežný rozpočtový rok, údaje o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka a údaje o skutočnom plnení rozpočtu za predchádzajúce dva rozpočtové roky.

Návrh viacročného rozpočtu na roky 2026 – 2028 je zostavený v programovej štruktúre, programový rozpočet obsahuje údaje o zámeroch a cieľoch mesta vo finančnom vyjadrení. Zostavením programového rozpočtu je splnená povinnosť vyplývajúca z ustanovenia § 4 a 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov.

Zhrnutie:

Konštatujem, že návrh viacročného rozpočtu Mesta Nitry na roky 2026 – 2028 bol spracovaný v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

3. Zostavenie rozpočtu na rok 2026

Tvorba rozpočtu mesta na rok 2026 prebiehala v súlade s platnou legislatívou, najmä so zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a zákonom č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Okrem týchto predpisov sa Mesto Nitra pri zostavovaní rozpočtu riadi aj Rozpočtovými pravidlami Mesta Nitry, ktoré v čl. VI ods. 4 upravujú zostavenie rozpočtu mesta v súlade s pravidlami zostavovania rozpočtu, ktoré každoročne schvaľuje mestské zastupiteľstvo do 31.8. kalendárneho roka. Pravidlá zostavovania rozpočtu Mesta Nitry na rok 2026 boli schválené uzn. MZ č. 248/2025 - MZ dňa 26.6.2025, v ktorom bola zadefinovaná štruktúra požiadaviek do rozpočtu na rok 2026, ako aj záväzné termíny tykajúce sa zostavenia a schválenia rozpočtu. V rámci zostavovania rozpočtu Mesta Nitra na rok 2026 v Pravidlách zostavovania rozpočtu nebolo schválené prerokovanie východiskových ukazovateľov. Dôvodom bolo predloženie návrhu rozpočtu na rokovanie Mestského zastupiteľstva v skoršom termíne s cieľom jeho schválenia do 21. novembra 2025, t.j. pred aktiváciou dlhovej brzdy. ***Proces tvorby a schvaľovania rozpočtu mesta na rok 2026 bol v súlade s Pravidlami zostavovania rozpočtu.***

Na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2026 až 2028 vydalo Ministerstvo financií SR Príručku pod čís. MF/007079/2025-41. V zmysle tohto dokumentu sú jednotlivé subjekty, ktorých rozpočty tvoria rozpočet verejnej správy, povinné zapracovať do návrhov svojich rozpočtov finančné toky zo štátneho rozpočtu a z rozpočtov ostatných subjektov verejnej správy v súlade s návrhom rozpočtu verejnej správy. Mesto Nitra pri zostavovaní návrhu rozpočtu postupovalo v súlade s vydanou príručkou. Pri zostavovaní návrhu rozpočtu boli využité dostupné makroekonomické prognózy Ministerstva financií SR a Rady pre rozpočtovú zodpovednosť.

Podľa § 10 zákona č. 583/2004 Z.z. sú obce povinné zostaviť rozpočet vnútorne členený na:

Bežný rozpočet – bežné príjmy a bežné výdavky, pričom bežný rozpočet musí byť zostavený ako vyrovnaný alebo prebytkový (schodkový sa môže zostaviť iba v prípade, ak sa vo výdavkoch bežného rozpočtu rozpočtuje použitie účelovo určených prostriedkov zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu EÚ nevyčerpaných v minulých rokoch);

Kapitálový rozpočet – kapitálové príjmy a kapitálové výdavky, pričom kapitálový rozpočet sa zostavuje ako vyrovnaný alebo prebytkový (schodkový sa môže zostaviť iba v prípade, ak tento schodok je možné vykryť návratnými zdrojmi financovania, zostatkami finančných prostriedkov

z minulých rokov alebo je tento schodok krytý prebytkom bežného rozpočtu v príslušnom rozpočtovom roku);

Finančné operácie – finančnými operáciami sa vykonávajú prevody z peňažných fondov mesta a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie.

S ohľadom na ustanovenie § 9 ods. 4 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy ako aj Rozpočtových pravidiel Mesta Nitra, z dôvodu nezáväznosti príjmov a výdavkov rozpočtov na roky nasledujúce po príslušnom rozpočtovom roku, predmetom stanoviska hlavného kontrolóra je posúdenie návrhu rozpočtu na rok 2026.

Návrh rozpočtu na rok 2026 je zostavený ako vyrovnaný v celkovej výške 111 499 580 €. Bežný rozpočet na rok 2026 je zostavený ako prebytkový v sume + 2 968 060 €. Kapitálový rozpočet na rok 2026 je zostavený ako schodkový vo výške - 745 380 €. Schodok kapitálového rozpočtu je krytý prebytkom bežného rozpočtu ako aj záporný zostatok finančných operácií.

Zhrnutie: *Navrhovaný rozpočet mesta na rok 2026 je zostavený ako vyrovnaný, čím je splnená jedna zo zákonných podmienok vyplývajúca z § 10 ods. 7 zákona č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Konštatujem, že pri zostavovaní návrhu rozpočtu predmetné ustanovenie zákona bolo dodržané.*

Ďalej má samospráva povinnosť zostaviť svoj rozpočet podľa rozpočtovej klasifikácie. Podľa § 4 ods. 6 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy sa v rozpočte obce uplatňuje rozpočtová klasifikácia v súlade s osobitným predpisom, ktorým je zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Podľa § 4 ods. 4 cit. zákona sa v rozpočte verejnej správy, súčasťou ktorého je aj rozpočet obce, uplatňuje rozpočtová klasifikácia. Rozpočtovú klasifikáciu tvorí druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia, ekonomická klasifikácia a funkčná klasifikácia. V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy musí byť dodržaná minimálna úroveň uplatnenia ekonomickej klasifikácie, t.j. minimálne na úrovni hlavných kategórií. Návrh rozpočtu na rok 2026 je zostavený na úrovni hlavných kategórií s nasledovným členením na kategórie. Štruktúra daného rozpočtu zvyšuje mieru rozpočtovej flexibility samosprávy, na druhej strane však znižuje mieru informovanosti.

Zhrnutie:

Konštatujem, že predložený návrh rozpočtu je zostavený s dodržaním uvedených zákonných podmienok.

Ďalej je potrebné zdôrazniť, že takto zostavený rozpočet neumožňuje aplikovať ustanovenie Čl. VIII ods. 6 ods. a) Rozpočtových pravidiel Mesta Nitry a to kompetenciu primátora mesta vykonať zmeny rozpočtu v priebehu rozpočtového roka. Keďže štruktúra takto zostaveného rozpočtu sa uplatňuje už dva roky, je vhodné pristúpiť k úprave rozpočtových pravidiel.

Tabuľka č. 1 - Návrh Rozpočtu Mesta Nitra na rok 2026 v € v porovnaní s návrhom na rok 2025

Položka	Rok 2026 (návrh)	Rok 2025 (návrh)	Porovnanie rokov 2026/2025
Bežné príjmy	109 667 410	101 455 040	108,09
Bežné výdavky	106 699 350	98 702 680	108,10
Saldo bežného rozpočtu	2 968 060	2 752 360	107,84
Kapitálové príjmy	750 000	1 136 980	0,66

Kapitálové výdavky	1 495 380	2 187 260	0,68
Saldo kapitálového rozpočtu	- 745 380	- 1 050 280	0,71
Príjmy spolu	110 417 410	102 592 020	107,63
Výdavky spolu	108 194 730	100 889 940	107,24
Prebytok/schodok rozpočtu	2 222 680	1 7012 080	130,58
Finančné operácie – príjmy	1 082 170	2 500 000	0,43
Finančné operácie – výdavky	3 304 850	4 202 080	0,78
Saldo finančných operácií	- 2 222 680	- 1 702 080	130,58

4. Príjmová časť návrhu rozpočtu

V súlade s predloženým návrhom rozpočtu sú príjmy mesta na rok 2026 rozpočtované vo výške 111 499 580 € (vrátane FO), v nasledovnom členení:

Tabuľka č. 2 - Návrh rozpočtu bežných príjmov v roku 2026

Položka	Rozpočtovaná výška, v €	% pomer k celkovej výške rozpočtovaných príjmov
Daňové príjmy	64 957 900	58,26
Nedaňové príjmy	11 303 780	10,14
Granty a transfery	33 405 730	29,96
Spolu	109 667 410	98,36

Medzi **daňovými príjmami** najväčší podiel činí výnos dane z príjmov fyzických osôb rozpočtovaný vo výške 37 222 000 €. V čase spracovania návrhu rozpočtu Ministerstvo financií SR nezverejnilo prognózu rozpočtovaných podielov obcí na výnose dane z príjmov FO. Odhad je založený na prognóze Ministerstva financií zo septembra 2025 vo výške 37 222 305 € zverejneného Radou pre rozpočtovú zodpovednosť (prognóza RRZ za uvedené obdobie je vo výške 36 523 873 €). Aktuálne zverejnená prognóza RRZ z 10/2025 je na úrovni 35 853 662 €. Odhady pre roky 2026 až 2029 obsahujú vplyvy vládou prijatého konsolidačného balíčka na rok 2026 počnúc zmenami v daňovej politike, ako i zmenu podielu dane poukázanej obciam z 55,1 % na 53,0 %.

V čase spracovania stanoviska k návrhu zverejneného rozpočtu bol MF SR zverejnený predbežný podiel obcí na výnose DPFO pre rok 2026, ktorý pre Mesto Nitra činí 36 906 199 €. Uvedená prognóza je o 316 106 € nižšia oproti zapracovanej v návrhu rozpočtu. Odporúčam pri prerokovaní Návrhu rozpočtu na rok 2026 upraviť výšku výnosu dane z príjmov FO.

Druhú najväčšiu položku daňových príjmov predstavujú dane z majetku a pre rok 2026 sú rozpočtované vo výške 18 mil. €, čo je o 1 mil. € viac proti roku 2025. Rozpočtovaná výška takto reflektuje na každoročne skutočne vyšší výber daní. *Príjmová položka za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v návrhu rozpočtu na rok 2026 zostáva na úrovni predchádzajúceho roka, napriek zvýšeniu poplatku účinnému od 1.1.2025. Na základe skutočného plnenia za obdobie od 1.1.2025 - 30.9.2025 vo výške 85 % je veľký predpoklad naplnenia príjmovej položky nad úroveň 100 %. Vykryť prípadný deficit príjmov umožňuje aj zapojenie účelových nevyčerpaných finančných prostriedkov cez finančné operácie.*

Medzi **nedaňovými príjmami** najväčší podiel predstavuje položka - Príjmy z podnikania a vlastníctva majetku. V porovnaní s rokom 2025 sa zaznamenalo zvýšenie príjmov z prenájmu polikliník a nebytových priestorov spravovaných spoločnosťou Službyt, ako aj zvýšenie príjmov z podnikania – dividend (o 70 000 €). Naopak, príjmy z prenájmu budov, priestorov a objektov Tržnice sa znížili o 40 000 €, čo poukazuje na pokles efektívnosti využívania mestského majetku. *Tento stav je spôsobený nevyužitím všetkých dostupných prenajímateľných kapacít (napr. objekt bývalej reštaurácie Panda). Odporúča sa vykonať podrobnejšiu analýzu hospodárenia s týmto majetkom a prijať opatrenia na ich stabilizáciu a zlepšenie v nasledujúcom rozpočtovom období.* Celkový príjem za administratívne poplatky je navrhnutý v porovnaní s rokom 2025 v nižšej čiastke o 1 227 400 €. Uvedený vývoj odráža nielen zníženie príjmov zo vstupného v tenisovom areáli a mestskej hale, ale aj dopad prechodu materských škôl pod právnu subjektivitu, vrátane s tým súvisiacich poplatkov, ktoré sú už príjmom RO. Rozpočtovaný príjem zo stavebných a kolaudačných rozhodnutí je stanovený vo výške 250 000 €, čo predstavuje nárast o 130 000 € v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Tento nárast je výsledkom zmeny sadzieb podľa novely stavebného zákona účinné od 1. apríla 2025.

Granty a transfery sú rozpočtované vo výške 33 405 730 € a predstavujú bežné tuzemské granty a transfery prevažne zo štátneho rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy. Najväčšiu položku činí transfer na školstvo (MŠ a ZŠ) a to vo výške 27 397 550 €. *Výška transferu na prenesené kompetencie v školstve je rozpočtovaná na úrovni aktuálneho koeficientu pre rok 2025 vo výške 98,90. Rozpis FP a výška normatívu pre rok 2026 aktuálne nie sú oficiálne zverejnené. Na základe údajov RZZ výnos dane sa od roku 2026 rozdeľuje jednotlivým obciam podľa jednotlivých váh, z toho 27 % podľa počtu žiakov (detí, poslucháčov) škôl a školských zariadení zisteného zberom údajov podľa osobitného predpisu a prepočítaného príslušným koeficientom, t.j. vyšším v porovnaní s pôvodným (24,9 %). Z uvedeného usudzujem, že môže dôjsť k zvýšeniu koeficientu a tým aj výšky finančných prostriedkov.*

Tabuľka č. 3 – Návrh rozpočtu kapitálových príjmov v roku 2026

Položka	Rozpočtovaná výška, v €	% pomer k celkovej výške rozpočtovaných príjmov
Príjem z predaja kapitálových aktív	750 000	0,67

Uvedený príjem predstavuje príjmy z predaja majetku mesta na základe schválených uznesení mestského zastupiteľstva alebo podpísaných zmlúv. Z uvedenej sumy aktuálne je schválený odpredaj stavby v areáli Strednej odbornej školy na Levicekej ul. č. 40 v Nitre, za cenu cca. 100 000 €. *Predpokladám, že v tejto čiastke sa počíta s možným odpredajom určitých kapitálových aktív, ktoré aktuálne nie sú schválené (napr. BD Misionárska, pozemok na ul. Pod Katrušou, Kotolne NTS – pozemky), ktorých predaj zatiaľ nie je istý. V prípade ich nenaplnenia na rozpočtovanú výšku pri zohľadnení aktuálneho stavu, dôjde k zníženiu prebytku bežného rozpočtu a tým aj k narušeniu rovnováhy celkového rozpočtu. Uvedený stav si bude vyžadovať zmenu prostredníctvom rozpočtových opatrení.*

Tabuľka č. 4 - Návrh rozpočtu príjmových finančných operácií v roku 2026

Položka	Rozpočtovaná výška, v €	% pomer k celkovej výške rozpočtovaných príjmov
Z rezervného fondu mesta	40 000 €	0,04
Zostatok prostriedkov školského stravovania RO a MsÚ - MŠ	434 430	0,39
Nakladanie s odpadmi	607 740	0,54
Spolu	1 082 170	0,97

Návrh rozpočtu na rok 2026 v časti príjmových finančných operácií nepočíta s čerpaním schváleného úveru vo výške 5 mil. €, ktorý bol schválený v predchádzajúcom období, ani so zostatkom nevyčerpaného úveru z roku 2023. Z ekonomického hľadiska to signalizuje, že mesto pri zostavovaní rozpočtu postupovalo konzervatívne, keďže do príjmovej časti nezahrnulo finančné zdroje, ktorých čerpanie nie je bezprostredne plánované alebo isté v rozpočtovom roku. Na druhej strane, nezariadenie týchto zdrojov obmedzuje investičnú aktivitu mesta. Takýto postup môže viesť k oneskoreniu investičných aktivít, nevyužitiu schválených finančných rámcov alebo k potrebe rozpočtových zmien v priebehu roka, ak sa čerpanie úverov nakoniec uskutoční. **Ak mesto chce jasne deklarovať investičný zámer ohľadom čerpania schválených úverov (či a kedy sa predpokladá ich použitie), odporúčam zapojiť výšku už schválených a nevyčerpaných návratných zdrojov financovania.**

Zároveň je treba mať na zreteli, že Mesto Nitra zapojením 40 000 € z rezervného fondu už nedisponuje na danom fonde žiadnymi finančnými prostriedkami.

5. Výdavková časť návrhu rozpočtu

V súlade s predloženým návrhom rozpočtu sú výdavky mesta na rok 2026 rozpočtované vo výške 111 499 580 € (vrátane FO). Výdavková časť návrhu rozpočtu na rok 2026 je rozdelená do 17 samostatných rozpočtových kapitol.

Najvýznamnejšiu položku rozpočtu predstavujú **bežné výdavky**, ktoré dosahujú podiel **95,70 %** z celkových výdavkov. **Kapitálové výdavky** tvoria **1,34 %** a výdavkové **finančné operácie** predstavujú **2,96 %** celkových výdavkov mesta. Uvedená štruktúra výdavkov poukazuje na to, že rozpočet má predovšetkým prevádzkový charakter a nepredpokladá realizáciu rozsiahlejších investičných aktivít. Vysoký podiel bežných výdavkov, blížiaci sa k hranici 96 %, signalizuje, že rozpočet je orientovaný najmä na zabezpečenie základného fungovania samosprávy a plnenie povinných kompetencií mesta, pričom priestor pre investičný rozvoj je v ňom minimálny.

Analýzou jednotlivých rozpočtových kapitol výdavkovej časti návrhu rozpočtu na rok 2026 poukazujem na nasledovné skutočnosti:

Vnútna správa: najväčšiu položku tejto kapitoly predstavujú mzdové výdavky, ktoré na rok 2026 zahŕňajú 5 % - nú valorizáciu miezd v súlade s ustanoveniami kolektívnej zmluvy. Súčasťou týchto výdavkov sú aj mzdy zamestnancov organizačnej zložky SMS. Novým prvkom v rozpočte je vytvorenie položky „manažérska peňaženka“, ktorá je plánovaná vo výške 300 € na jedného zamestnanca. **V navrhovanom rozpočte nie sú identifikované konsolidačné opatrenia samosprávy v oblasti personálnej politiky.**

Súčasťou tejto kapitoly sú aj výdavky na Dobrovoľné hasičské zbory (DHZ), ktoré boli v predchádzajúcom roku rozpočtované v samostatnej kapitole, rovnako ako aj výdavky referátu matričného úradu. *Rozpočtované výdavky na DHZ a referát matričného úradu zahŕňajú aj účelové dotácie v plnej výške.*

OŽP: položka - Nakladanie s odpadmi je rozpočtovaná (6 237 740 €) v nižšie čiastke ako v roku 2025 o cca 330 000 €, napriek zvýšenému poplatku od 1.1.2025, z ktorého sa daný výdavok uhrádza. Predpokladám, že navrhovaný výdavok reflektuje na skutočné plnenie za obdobie od 1.1.2025 – 30.9.2025 vo výške 4 591 212 € (64 % z 7 176 540 €), čo by malo byť postačujúce aj s ohľadom na valorizáciu a to z dôvodu zapojenia do príjmov prostriedkov z nakladania s odpadmi cez finančné operácie vo výške 607 740 €.

SMS: v danej kapitole je navrhnutý rozpočet v rámci programu – Propagácia a marketing, prvok – Propagačné materiály a predmety, pre ktorý sú rozpočtované výdavky na úrovni 4 000 € a sú určené na informačné nosiče a polepy. Ostatné výdavky na túto oblasť sú rozpočtované v kapitole „Odboru komunikácie a propagácie“ vo výške 25 000 €. *V tejto súvislosti upozorňujem na nesúlad výšky daného výdavku v programovom rozpočte, ktorý nezahŕňa výšku výdavku z kapitoly „Odboru komunikácie a propagácie“. Náklady súvisiace s prenájmom nebytových priestorov SMS vo výške 276 000 (vrátane energií) pravdepodobne nebudú naplnené. Základné požiadavky do rozpočtu sú vo výške navrhovaných výdavkov minulého roka. Avšak skutočné plnenie k 30.9.2025 činí čiastku 141 000 €, čo predstavuje len 50 % plnenia plánovaného výdavku vrátane energií. Nie je predpoklad naplnenia daného výdavku v plánovanej výške.*

Odbor dopravy: rozpočet na mestskú autobusovú dopravu v roku 2026 je vo výške 8 300 000 €. V prípade naplnenia ročného planú tarifných km (vrátane zvýšenia počtu tkm v roku 2026 o deklarovaných 1,28 % - mat. č.1092/2025) predpokladaná cena za služby bude vo výške cca 10 mil. Pri štatistickom vývoji príjmov vo výške cca 3,5 mil. € je predpoklad, že rozpočtovaná výška výdavkov, vrátane zmeny indexácie cien v zmysle podmienok Zmluvy vo verejnom zaujme bude postačujúca.

OŠMaŠ: rozpočet danej kapitoly je nižší ako v predchádzajúcich obdobiach a to z dôvodu zriadenia Spojených materských škôl ako samostatných rozpočtových organizácií. V danej kapitole je zahrnutý účelový transfer na projekt „Regionálne centrum podpory učiteľov“ v plnej výške. V rámci kapitálových výdavkov je rozpočtovaná čiastka 100 000 € na rekonštrukciu školských objektov bez konkrétnej špecifikácie. Tieto výdavky nie sú zohľadnené v programovom rozpočte.

„Odbor komunikácie a propagácie“: rozpočet danej kapitoly je vo výške 81 500 € a je porovnateľný s rozpočtom OIVaR. Z rozvojového hľadiska nie je ideálne, ak odbor zameraný na komunikáciu hospodári s rozpočtom porovnateľným s odborom, ktorý má vytvárať dlhodobé hodnoty. Porovnateľnosť rozpočtu týchto dvoch odborov poukazuje na nevyvážené rozpočtové priority – dôraz sa kladie skôr na propagáciu než na rozvojové investície, aj keď rozpočet OIVaR v návrhu rozpočtu zahŕňa len výdavky bežného prevádzkového charakteru na chod odboru. *Zároveň dávam do pozornosti, že s účinnosťou od 1.5.2025 došlo k zániku Odboru komunikácie a propagácie a vzniku Útvaru komunikácie a propagácie, týmto vznikol nesúlad rozpočtovej kapitoly s Organizačnou štruktúrou mesta.*

Odbor kultúry: daná kapitola v rámci transferov má rozpočtované finančné prostriedky v celkovej výške 100 000 €. Podľa programového rozpočtu sa uvedené zdroje majú poskytnúť na podporu 50 projektov v rámci Kultúry a kreatívneho priemyslu a v rámci Kultúrnych pamiatok a pamätihodností na podporu troch projektov. Konkrétna špecifikácia nie je uvedená.

OSS: značnú čiastku danej kapitoly tvorí poskytnutie transferov v rôznych sociálnych oblastiach. Rozpočet konkrétne uvádza jednotlivých príjemcov. Účelové dotácie zo ŠR boli zahrnuté do rozpočtu v plnej výške, vrátane transferu na SZSS a sociálne zariadenia daného odboru. Rozpočtované výdavky na projekt „Miestne občianske a preventívne služby v meste Nitra - MOaPS ESF+ sú dofinancované z vlastných príjmov mesta vo výške 32 490 €, t.j. nad rozpočtovanú účelovú dotáciu vo výške 106 000 €.

ÚHA: najväčšiu položku danej kapitoly tvorí Mestská architektúra a verejný priestor vo výške 479 000 € a z toho náklady na súťaž návrhov – Multifunkčná aréna, rozpočtovaná vo výške 274 000 €, ktorú mesto plánuje obstarat' v roku 2026. *Počas rozpočtového roka je nutné sledovať vývoj zámeru výstavby arény a v prípade rozsahových zmien zámeru odporúčam presun alokovaných zdrojov na nutné kritické oblasti.*

OPaSR: rozpočet kapitoly je vo výške 1 073 450 €. Návrh rozpočtu počíta s investičnými zámermi a to v oblasti projektov s využitím dotácii a NFP (konkrétne na úhradu DPH) a v oblasti mestského rozvoja na položke – Investície pre Mestský rozvoj v celkovej čiastke 700 000 €. Jednotlivé investičné akcie nie sú uvedené. Rovnako ako aj v predchádzajúcom roku uvedená čiastka podľa programového rozpočtu počíta len s jedným projektom v plnej avizovanej výške. Konkrétna špecifikácia nie je uvedená.

OIVaR: daná kapitola má rozpočtovaných 84 000 €, z toho v rámci kapitálových výdavkov 54 000 € - Prípravná a projektová dokumentácia (50 000 € na PD a 4 000 € na autorský dozor). Realizácia jednotlivých IA nie je v rozpočte plánovaná. ***Tu treba podotknúť, že v zmysle prijatého opatrenia ku kontrole č. 13/2024 je nutné rozdeliť všeobecnú položku – Prípravná a projektová dokumentácia na všeobecnú časť, z ktorej sa budú uhrádzať operatívne a podporné operácie, ako posudky, PaV zamerania, vytýčenie sietí, aktualizácie a druhú časť, v ktorej budú zaradené jednotlivé projektové dokumentácie s finančným vyčíslením na ich obstaranie. Upozorňujem, že zapojením jednotlivých PD v priebehu roka toto opatrenie je nevyhnutné dodržať.***

Vo výdavkoch jednotlivých kapitol sú rozpočtované aj výdavky na dotácie. V zmysle § 7 ods. 6 zákona č. 583/2024 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy prostriedky podľa ods. 2 a 4 daného paragrafu, t.j. dotácie právnickým osobám a fyzickým osobám - podnikateľom, sa rozpočtujú na konkrétnu akciu, úlohu alebo účel použitia prostriedkov. Uvedená podmienka v návrhu rozpočtu na rok 2026 bola dodržaná.

Kapitálové výdavky:

Kapitálové výdavky v návrhu rozpočtu na rok 2026 predstavujú čiastku 1 495 380 € a sú alokované nasledovne:

- 383 400 € - vnútorná správa
- 850 000 € - OPaSR
- 26 000€ - Mestská polícia

-
- 100 000€ - OŠMaŠ
 - 6 000 € - ÚHA
 - 36 180 € - Odbor majetku
 - 54 000 € - OIVaR
 - 4 000 € - Odbor kultúry
 - 20 800 € - Kreatívne centrum
 - 15 000 € - Obor dopravy

Kapitálové výdavky predstavujú len 1,34 % celkových výdavkov navrhovaného rozpočtu. Ide o mimoriadne nízky podiel. Deklarované kapitálové výdavky zabezpečujú prevažne len základnú prevádzku mesta, t.j. nevyhnutné akcie. Takýto rozpočet nie je možné charakterizovať ako rozvojový – zabezpečuje chod, ale neinvestuje do rastu, bez tvorby dlhodobých hodnôt. Na realizáciu rozvojových aktivít mesto bude nútené siahnuť po návratných zdrojoch financovania, nakoľko vlastnými príjmami nie je schopné zabezpečiť udržateľný investičný rozvoj a to z dôvodu vysokých prevádzkových nákladov v porovnaní s príjmami.

Výdavkové finančné operácie:

Výdavkové finančné operácie v návrhu rozpočtu na rok 2026 predstavujú čiastku 3 304 850 € a účelovo určené na splátky načerpaných istín z:

- 2 899 700 € - bankových úverov dlhodobých
- 405 150 – úveru ŠFRB

Výška úrokov z dlhodobých úverov je rozpočtovaná vo výške 310 000 € (uhrádzajú sa z bežných príjmov). Výška úrokov z úverov ŠFRB je rozpočtovaná vo výške 86 540 € (uhrádzajú sa z nájomného).

Ku dňu spracovania návrhu viacročného rozpočtu na roky 2026 – 2028 celková suma dlhu v pomere k skutočným bežným príjmom za predchádzajúci rok predstavuje 11,31 %.

6. Rozpočtové a príspevkové organizácie mesta

Súčasťou rozpočtu mesta je aj rozpočet rozpočtových a príspevkových organizácií.

Rozpočtové organizácie

Rozpočet mesta Nitra zahŕňa aj rozpočty rozpočtových organizácií. S účinnosťou od 1.7.2025 došlo k spojeniu mestských materských škôl do 8 samostatných rozpočtových organizácií. Rozpočet Spojených materských škôl je navrhnutý vo výške 11 417 650 €. Keďže ide o prvý rozpočtový rok ich fungovania ako samostatných právnych subjektov, reálnu primeranosť a efektívnosť nastaveného financovania bude možné objektívne zhodnotiť až na základe skutočností prvého rozpočtového roka. V úvodnom období možno ale predpokladať potrebu určitej dodatočnej finančnej podpory, ktorá by umožnila plynulé zabehnutie nových subjektov a stabilizáciu ich prevádzky v rámci nového modelu hospodárenia. Návrh rozpočtu na rok 2026 pre všetky rozpočtové organizácie sa predpokladá vo výške 41 075 730, čo predstavuje 36,84 % celkového rozpočtu mesta. Z uvedenej sumy je 11 838 394 € určených na predškolskú výchovu vrátane stravovania, 26 599 217 € určených na základné školy vrátane stravovania a školské kluby a 2 638 119 € na CVČ, ZUŠ a voľnočasové aktivity v základných školách. Rozpočtované transfery zo štátneho rozpočtu - dotácie na stravu pre samostatné MŠ a ZŠ boli

prerozdelené v plnej výške. Dotácie na prenesené kompetencie Spojených MŠ, MŠ ako súčasť ZŠ a ZŠ rovnako boli prerozdelené v plnej výške medzi jednotlivými subjektmi.

Rozpočty ZŠ, spojených MŠ, ZÚŠ a CVC sú zostavené v členení podľa hlavných kategórií a nezahŕňajú kapitálové výdavky. Rozpočty zostavené prehľadné a v členení podľa funkčnej klasifikácie a zdrojov krytia. Tohtoročný návrh rozpočtu počíta s dofinancovaním prevádzkových nákladov z rozpočtu mesta v celkovej výške 335 000 € pre ZŠ Krčméryho, Novozámocká a Sčastného.

Zároveň upozorňujem na nevyhnutnosť úpravy Rozpočtových pravidiel Mesta Nitry v znení dodatkov a to v Čl. XI - Hospodárenie rozpočtových organizácií, ktorý nereflektuje na novozriadené Spojené materské školy.

Príspevkové organizácie

Navrhnutý rozpočet **príspevkovej organizácie SZSS** je vyrovnaný a je vo výške 4 900 790 €, z toho na príjmovej strane príspevkov od zriaďovateľa je vo výške 3 298 370 € a zo štátneho rozpočtu vo výške 1 602 420 €. Rozpočet nezahŕňa plánované kapitálové investície.

Navrhnutý rozpočet **príspevkovej organizácii Kreatívne centrum** vo výške 1 100 € neráta s aktívnou hospodárskou činnosťou príspevkovej organizácie. Jej funkciu plní organizačná zložka MsÚ v Nitre s navrhnutým výdavkovým rozpočtom vo výške 386 900 € (bez nákladov na mzdy, tie sú súčasťou kapitoly Vnútna správa). V porovnaní s plánovaným príjmom vo výške 70 000 € mesto ráta s 82 % dofinancovaním činnosti KC. ***Opätovne upozorňujem na ustanovenie § 21 ods. 12 zákona č. 523/2004 o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého je zriaďovateľ povinný zrušiť príspevkovú organizáciu, ak zistí, že organizácia nespĺňa podmienky podľa ods. 3 uvedeného paragrafu, t. j. neplní úlohy obce.***

7. Posúdenie návrhu programového rozpočtu

Programový rozpočet predstavuje moderný nástroj finančného riadenia miest a obcí, ktorého cieľom je zvýšiť transparentnosť verejných financií, zabezpečiť väzbu medzi rozpočtovými výdavkami a výsledkami verejných politík a podporiť efektívne využívanie verejných zdrojov. Podľa zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy sú jednotlivé subjekty samosprávy povinné zostavovať svoje rozpočty aj v programovej štruktúre. Táto povinnosť platí pre samosprávy s počtom od 2 000 obyvateľov. Mesto Nitra v súlade s uvedeným zákonom, ako aj s čl. VI ods. 6 Rozpočtových pravidiel Mesta Nitry, zostavilo svoj rozpočet výdavkov na roky 2026 - 2028 okrem výdavkových kapitol aj podľa programov.

Rozpočet mesta Nitry na rok 2026 je v programovej štruktúre rozdelený do 14 hlavných programov, pokrývajúcich oblasti ako správa mesta, doprava, vzdelávanie, sociálne služby, kultúra, životné prostredie, služby občanom a iné oblasti samosprávnej pôsobnosti.

Každý program následne je členený na podprogramy, resp. projekty/prvky/ a obsahuje: zámer, ciele, ktoré určujú, čo chce mesto dosiahnuť a merateľné ukazovatele, ktoré umožňujú priebežné aj záverečné hodnotenie účelnosti a efektívnosti vynaložených výdavkov.

Analýza programového rozpočtu ukázala, že jeho výpovedná hodnota sa v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami nezvýšila. Všeobecná podoba programového rozpočtu zostala oproti predchádzajúcim obdobiam nezmenená. Niektoré merateľné ukazovatele nie sú prepojené s výdavkami rozpočtu a neposkytujú relevantné informácie o ich efektívnosti. Funkčnosť a účinnosť programového rozpočtu závisí predovšetkým od dôsledného vyhodnocovania naplnenia stanovených cieľov a

ukazovateľov, schopnosti reagovať na zmeny v rozpočtovom období a vykonať potrebné úpravy, a taktiež transparentného zverejňovania výsledkov pre širokú verejnosť.

Zhrnutie:

Mesto Nitra dodržalo zákonnú povinnosť a zostavilo svoj rozpočet výdavkov na roky 2026 - 2028 v programovej štruktúre. Programový rozpočet spĺňa stanovené náležitosti a požiadavky uvedené v Manuáli pre tvorbu programových štruktúr na úrovni miestnej a regionálnej územnej samosprávy, vydanom Ministerstvom financií SR. Odporúčam prepracovať programový rozpočet mesta z kategórie „kvantitatívnych“ merateľných ukazovateľov do kategórie kvalitatívnej tak, aby bola jasne zachytená väzba medzi rozpočtom a stratégiou rozvoja mesta. Stanovené ciele a merateľné ukazovatele by mali zohľadňovať víziu samosprávy a koncepčné materiály jednotlivých oblastí, pričom cieľom je zvýšenie výpovednej hodnoty, prehľadnosti a efektívneho prepojenie finančných zdrojov s plánovanými cieľmi. Prepracovanie programového rozpočtu bolo odporúčané aj na základe výsledkov kontroly implementácie programového rozpočtovania v rozpočtovom procese mesta vykonanej ÚHK v roku 2021.

Identifikácia rizík a odporúčania hlavného kontrolóra

Na základe analýzy návrhu rozpočtu na rok 2026 okrem jednotlivých skutočností uvedených vyššie v stanovisku upozorňujem na ďalšie rizika:

Návrh rozpočtu aktuálne nezohľadňuje potenciálne fiškálne dôsledky vyplývajúce z prebiehajúcich súdnych sporov mesta, ktorých finančné dopady nie je v súčasnosti možné presne kvantifikovať, ale ktoré môžu zvýšiť potrebu finančného krytia z rozpočtu mesta.

V prípade realizácie odkúpenia haly na Škultétyho ul. bude nutné zabezpečiť zdroje financovania, pravdepodobne prostredníctvom návratných finančných prostriedkov. Tento krok by mal priame rozpočtové dôsledky na strane bežných výdavkov, a to v podobe zvýšených nákladov na obsluhu dlhu – predovšetkým úrokových platieb.

Medzi ďalšie riziká patria možné nenaplnenie rozpočtovaných príjmov (napríklad z predaja kapitálových aktív, z majetku mesta, daň z príjmov fyzických osôb). Plánované príjmy pokrývajú plánované výdavky bez výraznej rezervy; investičné zámery mesta je nutné financovať prostredníctvom úverov.

Zákonné zvýšenie miezd pedagogických zamestnancov o 5 % + 2 % od 1.1.2026 aktuálne nie je zohľadnené v návrhu rozpočtu. Presný normatív bude zverejnený začiatkom roka 2026 ako aj miera financovania zo strany štátu. Je vhodné počítať s možným výdavkom z rozpočtu samosprávy.

Je nutné rátať na potrebu alokácie finančných prostriedkov na úhradu faktúr od spoločnosti DYNAMIK REAL 2, s.r.o. vo výške cca 1,5 mil. €.

Podľa aktuálne zverejnených štatistických údajov zahrnutá do mzdových nákladov zamestnancov mesta 5 % valorizácia nebude postačujúca. Bude nutná úprava rozpočtu.

Ďalej odporúčam mať na zreteli aj možné riziká vyplývajúce z prijatých a plánovaných legislatívnych zmien, najmä dôsledky konsolidačného balíka na samospráv: zvýšené výdavky na náhrady miezd pri

predĺženom období PN zo strany zamestnávateľa; zvýšenie výdavkov na obstaranie tovarov (DPH), možné zníženie podielu na dani pre mesto; výdavkové škrtý na štátnej úrovni - uvedené môže nepriamym spôsobom sa dotknúť aj samospráv (napríklad pri financovaní úloh, ktoré sa spolufinancujú, či participujú so štátom). Uvedené znamená priame oslabenie príjmovej stránky rozpočtov samospráv – čo si vyžaduje zvýšenú opatrnosť pri plánovaní a výdavkoch. Ďalej rôzne plánované legislatívne zmeny, ktoré môžu ovplyvniť rovnováhu rozpočtu: napr. právomoc samospráv v inštalácii stacionárnych radarov, čo bude vyžadovať prvotnú investíciu v podobe výdavkov na radary, ako aj ďalšie dopady.

Z hľadiska rozpočtového riadenia odporúčam:

Zapracovať aktuálne zverejnený podiel mesta na výnose DPFO pre rok 2026 a podľa jeho výšky realizovať úpravu rozpočtu aj na výdavkovej strane.

Prehodnotenie priorít mesta hradených z bežných výdavkov, ktoré nespádajú do kategórie nevyhnutných s cieľom zabezpečiť rezervný mechanizmus na krytie neočakávaných výdavkov.

Vzhľadom na charakter predloženého návrhu rozpočtu, ktorý má len obmedzený rozvojový rozmer, sa však javí ako pravdepodobné, že využitie návratných zdrojov financovania bude v určitom rozsahu nevyhnutné na zabezpečenie realizácie investičných a rozvojových zámerov mesta. V tejto súvislosti odporúčam využiť len takú výšku úverového rámca, ktorá je potrebná na zabezpečenie spolufinancovania projektov a realizáciu nevyhnutných a pripravených akcií.

Vzhľadom na aktuálnu finančnú situáciu mesta je nevyhnutné dbať na vyrovnané a zodpovedné hospodárenie s rozpočtovými prostriedkami. Prioritou musí zostať zabezpečenie vyrovnanosti bežného rozpočtu a udržanie finančnej stability mesta. Z tohto dôvodu je potrebné uplatňovať zvýšenú mieru opatrnosti pri plánovaní a realizácii výdavkov, aby bol zabezpečený dostatočný priestor na operatívne kroky k eliminácii ohrozenia prevádzky mesta.

Záver

Návrh viacročného rozpočtu mesta Nitry na roky 2026 – 2028 v základnej a formálnej rovine spĺňa požiadavky všeobecne záväzných právnych predpisov, zákona č.523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p. a zákona č.583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p., zákona č.564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p. a zákona č.597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v z.n.p. a ostatné súvisiace právne normy.

Je potrebné zdôrazniť, že návrh rozpočtu na rok 2026 sa predkladá na schválenie pred aktiváciou dlhovej brzdy v zmysle ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti. Z tohto dôvodu sa naňho v súčasnosti prihliada ako na „štandardný rozpočet“, t.j. bez uplatnenia limitov a obmedzení, ktoré z aktivácie dlhovej brzdy vyplývajú.

V čase vypracovania tohto stanoviska neboli zverejnené oficiálne stanoviská Ministerstva financií SR ani Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, ktoré by bližšie špecifikovali podmienky hospodárenia samospráv v roku 2026. S ohľadom na uvedené nie je v súčasnosti možné odhadnúť, aké rozpočtové

možnosti budú mať samosprávy od 1. januára 2026. Vzhľadom na danú situáciu odporúčam pri schválení rozpočtu na rok 2026 zapojiť presuny IA z predchádzajúcich období, avšak s prehodnotením investičných akcií z hľadiska priorít, realizovateľnosti/pripravenosti v najbližšom období a s finančným krytím zapojiť do rozpočtu. Zároveň odporúčam zapojiť do rozpočtu schválené nevyčerpané návratné zdroje financovania a tiež nevyčerpané finančné prostriedky z fondu mestského rozvoja so zachovaním vyrovnanosti rozpočtu.

Na základe uvedených skutočností a identifikovaných rizík odporúčam Mestskému zastupiteľstvu, aby pri prerokovaní rozpočtu zohľadnilo odporúčania hlavného kontrolóra mesta a následne schválilo rozpočet Mesta Nitry na rok 2026 a rozpočet Mesta Nitry na roky 2027 – 2028 vzalo na vedomie.

V Nitre 5.11.2025

Ing. Oľga Hetényiová, v.r.
hlavná kontrolórka mesta Nitry